

FAÚ: Trestná činnost neutichá. Problematické jsou především tranzitní účty

Stejně jako ostatní subjekty také Finanční analytický úřad (FAÚ) vydal nedávno svoji výroční zprávu, ve které se zaměřuje na vývoj trestné činnosti v oblasti praní špinavých peněz. Kolik případů FAÚ vloni prošetřoval? A co byly nejčastější delikty? Právě na to se společně nyní podíváme.

V roce 2019 přijal FAÚ celkem 3954 podnětů k provedení šetření ve smyslu podezřelého obchodu. Tento počet odpovídá úrovni roku 2018, kdy FAÚ obdržel 4028 podnětů. Ačkoli se jedná ve srovnání s předchozím rokem o mírný pokles, podíváme-li se na roky 2016 a 2017, zjistíme, že trestná činnost v oblasti praní špinavých peněz narůstá. Výsledkem následně provedeného šetření obdržených podnětů bylo podání celkem 471 trestních oznámení, z toho ve 299 případech došlo k blokadě finančních prostředků jakožto výnosu z trestné činnosti. „Téměř dvoutřetinový podíl trestních oznámení se současnou blokadou finančních prostředků deklaruje, že snaha o efektivní odčerpání výnosu z trestné činnosti je i nadále jednou z priorit FAÚ,“ uvádí se ve výroční zprávě.

Problematické jsou tranzitní účty

Z pohledu typologie šetřených případů, trendů a zdrojové trestné činnosti lze konstatovat, že mezi nejčastěji zastoupené predikativní trestné činy patří i nadále různé formy podvodného jednání. Jedná se o všechny typy skutkově jednoduchých obecných podvodů, zároveň též o podvody vysoce sofistikované, charakteristické vysokou mírou profesionality a organizovaností pachatelů, dále

Mezi trendy, na které FAÚ aktuálně zaměřuje svoji pozornost, patří tranzitní účty, CEO podvody, investiční podvody, virtuální měny a bankovní účty založené na falešnou či odcizenou identitu.

o daňovou trestnou činnost, úpadkové delikty, trestnou činnost spojenou s korupcí a prodejem drog. Mezi trendy, na které FAÚ aktuálně zaměřuje svoji pozornost, patří tranzitní účty, CEO podvody, investiční podvody, virtuální měny a bankovní účty založené na falešnou či odcizenou identitu.

Velmi aktuální a složitou tematikou jsou tranzitní účty. „Podstatou tranzitních účtů obecně je rychlý průtok vysokých částek peněžních prostředků v opakovaných tranších ze zahraničí přes české bankovní účty opět do zahraničí. V souhrnu zde mluvíme o miliardách, nebo dokonce až desítkách miliard Kč. Tento fenomén, který může být a velmi často i je prostředkem pro praní špinavých

peněz v rámci velkých mezinárodních kauz (např. nedávné kauzy Danske Bank, Troika Laundromat a další), a to ve velmi profesionální formě, s sebou nese celou řadu problémů, které jsou za současného legislativního stavu jen velmi těžko řešitelné. Především jde o včasnou detekci tohoto jevu, kdy banky při nábore takového klienta mají jen velmi omezené možnosti, jak jeho nezákonnou činnost předem predikovat. Když následně banka v rámci svých AML postupů reaguje na probíhající transakce, tj. provádí kontrolu klienta, blokuje podezřelé prostředky a podává oznámení podezřelého obchodu, již zpravidla došlo k poměrně vysokému tranzitu prostředků. Dalším zásadním problémem je skutečnost, že i v případě blokace těchto prostředků a podání trestního oznámení ze strany FAÚ se orgány činné v trestním řízení dostávají po nějakém čase trestního prověřování do patové situace, kdy nejsou schopny získat ze zahraničí informace o predikativní trestné činnosti, což je nezbytný předpoklad úspěchu v trestním řízení. Za těchto okolností pak velmi často dochází k uvolnění zajištěných prostředků a k odložení věci, tedy v zásadě ke konstatování, že k trestné činnosti nedošlo. Tento velmi nebezpečný a problematický fenomén aktuálně vyžaduje intenzivní multidisciplinární přístup a hledání řešení problémů s ním souvisejících. FAÚ se této problematice hodlá v sou-

časné době věnovat formou strategického projektu za účasti celé řady participujících stran (zejména bankovního sektoru a orgánů činných v trestním řízení);“ uvedl Jiří Hylmar, zástupce ředitele FAÚ.

Problematické jsou pro FAÚ také junk bondy, neboť, jak uvedl Jiří Hylmar, velmi často se nejedná pouze o „nezdravou“, rizikovou investici, nýbrž o podvodné jednání od samého počátku, tj. o úmysl pod záminkou vysokého zisku připravit naivní investory o finanční prostředky. „Tyto případy jsou v současné době velmi frekventované, přičemž nelehkým úkolem FAÚ je na základě realizovaných transakcí emitenta doložit, že tento nemá v úmyslu investované prostředky jakkoli zhodnotit, nýbrž pouze použít pro vlastní potřebu, popřípadě rychle vyvést do bezpečných destinací. Bohužel i zde se dostáváme do patových situací v tom smyslu, že v případě blokace prostředků v počátečním stadiu je pro orgány činné v trestním řízení obtížné prokázat podvodný úmysl pachatele. Na druhou stranu v době, kdy je již podvodný úmysl naprosto zřejmý, jsou už veškeré prostředky bezpečně legalizovány v zahraničí.“

Mezinárodní spolupráce

Dle zprávy pak většina případů šetřených v roce 2019 pro legalizaci výnosů z trestné činnosti v sobě zahrnovala mezinárodní aspekt spočívající velmi často v přeshraničních transakcích. Partnerské jednotky pak oslovily FAÚ celkem se 423 dotazy a FAÚ naopak tyto jednotky oslovil s 284 dotazy. Zároveň od zahraničních partnerů obdržel FAÚ 373 spontánních informací a naopak 488 spontánních informací poskytl. „Rok 2019 byl pro operativní výměnu informací se zahraničními finančními zpravodajskými jednotkami zejména rokem výrazného zvyšování kvality sdílených informací. Tento fenomén je především důsledkem legislativního tlaku v rámci Evropské unie a rovněž výsledkem dlouhodobé snahy mezinárodních uskupení působících v oblasti AML mezinárodní spolupráce (Egmontská skupina finančních zpravodajských jednotek, FATF, Moneyval a další);“ uvádí se ve zprávě.

Technologie mohou být hrozbou

S rozvojem technologií souvisí mimo jiné také potenciální rozvoj trestné činnosti v oblasti praní špinavých peněz. „Ačkoli AML opatření a legislativa jsou velmi často označovány jako technologicky neutrální, praxe ukazuje, že vývoj nových technologií v AML oblasti rozhodně nelze ignorovat. Ať již se jedná o vývoj nových produktů, způsobů identifikace či kontroly klienta, nebo o zabezpečení systémů, vždy bude třeba pečlivě zvažovat a hodnotit, co je komfortní a co je bezpečné, respektive jakým způsobem je možné konkrétní technologie zneužít pro praní peněz. Základním úkolem AML opatření je hledat balanc v těchto

oblastech, detekovat možná rizika zneužití a přijímat příslušná opatření. V každém případě lze v souvislosti s moderními technologiemi očekávat nové techniky praní peněz a nové metody operandi u zdrojové trestné činnosti. Úkolem FAÚ, ale i povinných osob je tyto nové techniky co nejrychleji detekovat, analyzovat, upozornit na ně povinné osoby a příslušné úřady a přijmout opatření k jejich eliminaci;“ dodal Jiří Hylmar.

Bankovní sektor je méně rizikový

V neposlední řadě jsme se Jiřího Hylmara zeptali také na to, jaký je poměr kontrol v bankách vůči jiným institucím. Dle jeho slov je tento poměr velmi nízký. „V uplynulém roce byly realizovány pouze dvě kontroly v bankovním sektoru. Tato situace je jednak dána poměrem počtu bank vůči jiným finančním institucím, skutečností, že banky jsou předmětem komplexních kontrol (včetně AML aspektů) ze strany ČNB, a zejména faktem, že bankovní sektor je z pohledu FAÚ vnímán jako méně rizikový. Za současné situace je třeba, aby se kontrolní činnost FAÚ zaměřovala především na cílené kontroly na základě podnětů vzešlých z analytických šetření, a to ve všech sektorech povinných osob.“

ZDROJ: Výroční zpráva 2019, FAÚ

B Text Redakce
www.bankovnictvionline.cz

AML opatření v době pandemie

Stejně jako všechny soukromé i veřejné instituce byl i Finanční analytický úřad (FAÚ) nucen řešit v průběhu pandemie Covid-19 celou řadu nových problémů a otázek. V prvé řadě se jednalo o otázky organizací. Jak se shodli zástupci evropských finančních zpravodajských jednotek (FIUs) v průběhu mimořádné videokonference organizované Evropskou komisí, DG FISMA, k problematice pandemie, činnost těchto jednotek (k nimž patří i FAÚ) je i v době pandemie klíčová a nelze ji přerušit, FIUs musí i nadále fungovat v režimu 24/7. Bylo tedy nezbytné zajistit chod FAÚ za současného dodržení všech epidemiologických požadavků.

Neméně důležitým úkolem bylo rovněž reagovat na nové typy případů, které se objevily v souvislosti s pandemickou situací. K těmto případům v prvotní fázi pandemie patřily zejména různé typy podvodů v souvislosti s nákupy nedostatkového anticovid materiálu (transakce související s následným nedodáním zboží, dodáním nekvalitního zboží, předražené zboží, podvodné reklamy, podvodné charitativní akce apod.)

a následná legalizace takto nezákonně nabytých prostředků. Aktuálně se setkáváme například s případy zneužití kompenzačních bonusů. Rovněž byl zaznamenán nárůst počtu případů kybernetických útoků souvisejících se zvýšeným využíváním vzdálených přístupů a se sníženou pozorností odpovědných osob pracujících mimo své obvyklé pracovní prostředí. Rovněž byly zjištěny případy zvýšeného výskytu seniorů jako poškozených v souvislosti s phishingovými útoky. Pro blízkou budoucnost lze predikovat další nárůst případů spojených se snahou o zneužití veřejných podpor pro podnikatele poškozené pandemickou situací, zvýšený výskyt úpadkových deliktů, úvěrových podvodů, lichvy, daňové trestné činnosti apod.

FAÚ je plně připraven veškeré tyto případy efektivním způsobem řešit a kontinuálně intenzivně komunikovat s povinnými osobami za účelem výměny informací o nových trendech souvisejících nejen s pandemickou situací, způsobech detekce těchto trendů a o nastavení účinných AML opatření.

uvědl Jiří Hylmar,
zástupce ředitele FAÚ.

